

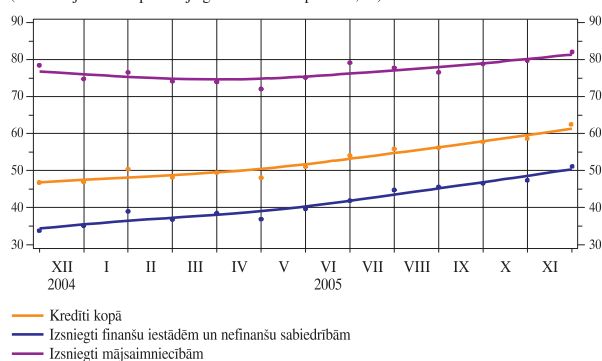
MONETĀRAIS BIĻETENS

2005

11

REZIDENTU FINANŠU IESTĀDĒM, NEFINANŠU SABIEDRĪBĀM UN MĀJSAIMNIECĪBĀM IZSNIEGTO KREDĪTU ATLIKUMU GADA PIEAUGUMA DINAMIKA

(salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Latvijas tautsaimniecībā turpinājās dinamiska izaugsme – to liecināja dati par IKP pieaugumu 3. ceturksnī (11.4% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu). Tomēr saglabājās arī nesabalansētas attīstības radītie riski, jo lielākais pieaugums bija no iekšzemes patēriņa atkarīgajās nozarēs – tirdzniecībā, dzīvojamo ēku būvniecībā, citos komunālajos, sociālajos un individuālajos pakalpojumos. Vienlaikus paātrinājās kāpums arī apstrādes rūpniecībā, transporta, glabāšanas un sakaru nozarē. Arī oktobra un novembra dati liecināja par pieaugumu – sezonāli izlīdzinātais apstrādes rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss oktobrī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 9.4%, bet rūpniecības nozares kopējais kāpums bija 6.4%. Novembrī ievērojami pieauga pārvadāto kravu apjoms. Pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 12.8% un kravu apgrozījums Latvijas ostās – par 6.6%. Mazumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījuma kāpums bija ļoti straujš, oktobrī pieaugot par 21.6% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Bezdarba līmenis nemainījās (7.5%).

Naftas cenu dinamika pasaules tirgū veicināja gan mēneša, gan gada inflācijas līmeņa kritumu Latvijā (attiecīgi līdz 0.3% un 7.4%), degvielas cenām novembrī sarūkot par 5.9%. Tomēr maizes, augļu un dārzeņu cenu palielināšanās, kā arī siltumenerģijas tarifu kāpums kavēja nozīmīgāku inflācijas sarukumu.

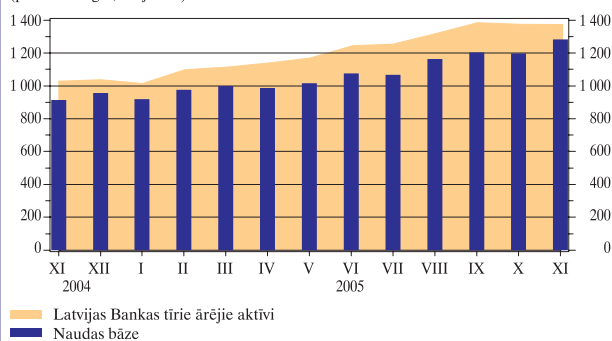
Banku aktīvā kredītēšanas politika (rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps novembrī bija 62.1%) joprojām veicināja iekšzemes pieprasījumu. Novembrī mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps bija 96.2% un hipotēku kredīta atlikuma – 99.5%. Kredītu atlikums novembrī palielinājās par 283.0 milj. latu, t.sk. hipotēku kredīta atlikums – par 162.4 milj. latu. Būtiski pieauga komerc kredīta atlikums (par 81.8 milj. latu), bet industriālā kredīta atlikuma kāpums bija neliels (19.7 milj. latu). Palielinājās gan eiro, gan latos izsniegto kredītu atlikums (attiecīgi par 220.7 milj. latu un 76.0 milj. latu). Vairāk nekā puse kredītu tika izsniegti finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām – novembrī tām izsniegto kredītu atlikums pieauga par 164.0 milj. latu, bet mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums – par 119.0 milj. latu. Gan rezidentu finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām, gan mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma gada kāpuma temps paātrinājās (novembrī – attiecīgi 51.2% un 82.2%).

Lai veicinātu turpmākai tautsaimniecības izaugsmei nepieciešamo makroekonomisko stabilitāti (ierobežotu straujo kredītēšanas kāpumu, palēninot iekšzemes pieprasījuma pieaugumu un mazinot pieprasījuma faktoru spiedienu uz inflāciju), Latvijas Bankas padome nolēma ar 2005. gada 24. decembri paaugstināt banku rezervju normu no 6% uz 8%. Iekšzemes pieprasījuma kritumu varētu veicināt arī Eiropas Centrālās bankas bāzes likmes palielināšana līdz 2.25%, jo nozīmīga kredītu daļa (56.8%) izsniegta eiro. Tā kā lata kurss piesaistīts eiro, eiro bāzes likmes pieaugums veicinās arī latu procentu likmju kāpumu, kopumā ierobežojot kredītu pieprasījumu un netieši mazinot inflācijas pieaugumu Latvijā.

2005. gada novembrī valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālais deficīts bija 80.2 milj. latu. Kopš gada sākuma uzkrātais finansiālais pārpalikums samazinājās (līdz 98.6 milj. latu; 2.1 reizi vairāk nekā 2004. gada pirmajos 11 mēnešos). To galvenokārt veidoja valsts pamatbudžeta finansiālais deficīts (72.9 milj. latu).

EMITĒTĀS NACIONĀLĀS VALŪTAS SEGUMS

(perioda beigās; milj. latu)

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

	2005	
	X	XI
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	6.4	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.8	0.3
Gada (%)	7.6	7.4
Patēriņa cenu gada pamatinfliācija ¹ (%)	6.0	5.8
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	80 044	79 392
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	7.5	7.5
Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	197.4	119.6
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	257.9	*
Imports	468.7	*
Bilance	-210.8	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

Arī pašvaldību konsolidētajā budžetā bija finansiālais deficīts (3.6 milj. latu), savukārt sociālās apdrošināšanas budžetā bija neliels finansiālais pārpalikums (1.3 milj. latu). Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi novembrī pieauga par 30.1%, savukārt izdevumi – par 38.5%. Budžeta ieņēmumu kāpumu galvenokārt veicināja pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu, iedzīvotāju ienākuma nodokļa un sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu un no ES saņemto fondu līdzekļu palielinājums. Budžeta izdevumu pieaugumu nodrošināja algu un budžeta dotāciju palielinājums, kā arī izdevumu investīcijām kāpums.

Latvijas centrālās valdības un pašvaldību parāds novembra beigās bija 993.8 milj. latu. Samazinājumu noteica valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru dzēšana. Valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru tirgū novembrī valdības 10 gadu obligāciju sākotnējā tirgus konkurējošā daudzumu izsolē tika pārdotas visas piedāvātās obligācijas 12.0 milj. latu apjomā ar vidējo peļņas likmi 3.621% (par 1.2 procentu punktiem zemāka nekā iepriekšējā izsolē 2004. gada septembrī).

Kredītu atlikuma pieaugumu veicināja straujais iekšzemes noguldījumu atlikuma kāpums, kas būtiski palielināja arī naudas rādītājus. Novembrī plašā nauda M3 pieauga par 167.2 milj. latu. Tās palielinājumu galvenokārt nodrošināja noguldījumu uz nakti atlikuma kāpums (110.6 milj. latu). Visai nozīmīgs bija arī noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem atlikuma pieaugums (38.4 milj. latu) un skaidrās naudas apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) palielinājums (14.6 milj. latu). Tāpēc pieauga visu naudas rādītāju – M1, M2 un M3 – gada kāpuma temps (attiecīgi līdz 41.0%, 37.2% un 37.8%).

Straujo kredītesānas pieaugumu daļēji nodrošināja arī banku ārņemju saistību kāpums, kas noteica MFI tīro ārējo aktīvu negatīvā rādītāja kāpumu par 163.1 milj. latu. MFI (izņemot Latvijas Banku) aktīvi novembrī palielinājās par 298.3 milj. latu. Savukārt peļņas apjoms 2005. gada pirmajos 11 mēnešos sasniedza 177.8 milj. latu (1.7 reizes vairāk nekā 2004. gada atbilstošajā periodā).

Pieaugot skaidrās naudas pieprasījumam un banku pieprasījuma noguldījumu atlikumam Latvijas Bankā, novembrī naudas bāze M0 palielinājās par 85.8 milj. latu. Centrālās bankas tirie ārējie aktīvi gandrīz nemainījās, jo Latvijas Bankas veikto ārvalstu valūtas pirkšanas darījumu apjoms bija neliels. Naudas piedāvājumu galvenokārt palielināja valdības noguldījumu atlikuma Latvijas Bankā sarukums par 73.2 milj. latu, kā arī banku termiņnoguldījumu atlikuma samazināšanās centrālajā bankā par 11.3 milj. latu.

Likviditāte joprojām bija augsta, un novembrī Latvijas Banka izsniedza *repo* kredītus tikai 11.6 milj. latu apjomā, savukārt banku termiņnoguldījumi tika piesaistīti 128.6 milj. latu apjomā.

RIGIBOR uz nakti izsniegtajiem kredītiem bija 2.5–2.7%, palielinoties līdz 3.3% tikai rezervju prasību izpildes perioda beigās. Savukārt RIGIBOR kredītiem ar 6 un 12 mēnešu termiņu mēneša laikā pieauga par 0.3 procentu punktiem (perioda beigās – attiecīgi 3.2% un 3.3%). Palielinājās arī nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu procentu likmes (par 0.1–0.2 procentu punktiem; līdz 5.5% aizdevumiem latos un līdz 4.9% – ārvalstu valūtā). Savukārt māsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu procentu likme samazinājās par 0.2 procentu punktiem latos izsniegtajiem kredītiem, bet pieauga par 0.1 procentu punktu ārvalstu valūtā izsniegtajiem kredītiem (attiecīgi līdz 5.1% un 4.3%).

ASV dolāra kurss attiecībā pret latu novembrī palielinājās (par 2.6%), bet Japānas jenas un Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss samazinājās (attiecīgi par 0.6% un 0.9%).

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)

	2005	
	X	XI
MFI¹		
M3	3 542.7	3 709.9
<i>Repo</i> darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	13.3	14.4
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	3.5	3.5
M2	3 525.9	3 692.0
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	850.0	888.4
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	97.3	99.8
M1	2 578.6	2 703.8
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	730.5	745.1
Noguldījumi uz nakti	1 848.1	1 958.7
Tīrie ārējie aktīvi	-995.0	-1 158.1
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām	5 592.5	5 875.5
Kredīts valdībai	377.3	378.8
Centrālās valdības noguldījumi	266.0	194.8
Ilgāka termiņa finanšu saistības	1 174.6	1 197.2
Latvijas Banka		
M0	1 198.5	1 284.3
Skaidrā nauda apgrozībā	813.7	830.8
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	384.7	453.5
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	0	0
Tīrie ārējie aktīvi	1 372.6	1 373.4
Tīrie iekšējie aktīvi	-174.1	-89.1
Kredīti	-72.3	-0.3
MFI	3.0	2.9
Valdībai (neto)	-75.3	-3.2
Pārējie aktīvi (neto)	-101.8	-88.8
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	2 387.02	2 356.60
Zelts	117.83	124.38
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.14	0.14
Rezerves pozīcija SVF	0.08	0.08
Ārvalstu konvertējamās valūtas	2 268.97	2 232.00

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI

	2005	
	X	XI
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	2.2	2.5
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	5.3	5.5
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti latos)	6.8	6.8
t.sk. mājokļa iegādei	5.3	5.1
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	4.8	4.9
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	4.5	4.7
t.sk. mājokļa iegādei	4.2	4.3
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	2.4	2.4
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.7	0.7
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	2.8	2.8
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.4	0.4
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	2.2	2.6
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.0	0.9
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	2.7	2.8
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.6	1.3
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	4.0	4.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5790	0.5940
Ls pret GBP	1.0330	1.0240
Ls pret 100 JPY	0.5020	0.4990
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2005	
	X	XI
MFI rezerves	503.3	562.5
Nacionālā valūta kasēs	83.3	85.6
Noguldījumi Latvijas Bankā	420.0	476.9
Ārzemju aktīvi	3 238.6	3 151.4
Ārvalstu valūta kasēs	64.0	63.1
Prasības pret MFI	1 957.9	1 811.7
Prasības pret ne-MFI	1 147.4	1 191.5
Pārējie aktīvi	69.2	85.2
Prasības pret centrālo valdību	203.1	204.6
Prasības pret vietējo valdību	75.0	76.0
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	116.3	115.3
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	3 299.7	3 466.2
Prasības pret mājsaimniecībām	2 210.4	2 329.4
Neklasificētie aktīvi	401.8	441.0
Pamatlīdzekļi	124.9	130.8
Nauda ceļā	15.6	17.2
Pārējie aktīvi	73.2	71.8
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	188.0	221.3
Aktīvi pavisam	10 048.1	10 346.4
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>458.6</i>	<i>473.1</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 038.2	1 109.5
Valsts nefinanšu sabiedrību	42.8	54.7
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	475.7	497.8
Mājsaimniecību	519.7	557.0
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	643.6	657.7
Valsts nefinanšu sabiedrību	57.5	57.0
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	199.0	207.4
Mājsaimniecību	387.2	393.3
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	1 162.6	1 223.4
Valsts nefinanšu sabiedrību	17.5	17.7
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	383.7	414.8
Mājsaimniecību	761.3	790.9
Centrālās valdības noguldījumi	91.4	93.4
Vietējās valdības noguldījumi	93.7	98.6
Tranzītfondi	5.1	4.9
Ārzemju pasīvi	5 606.1	5 682.9
Saistības pret MFI	2 659.0	2 817.7
Saistības pret ne-MFI	2 743.2	2 656.3
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	203.9	208.8
Saistības pret Latvijas Banku	3.0	2.9
Emitētie parāda vērtspapīri	172.0	174.3
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	13.3	14.4
Kapitāls un rezerves	771.9	792.9
Rezidentu	455.6	476.6
Nerezidentu	316.3	316.3
Uzkrājumi parādiem un saistībām	100.6	99.1
Neklasificētie pasīvi	346.5	392.3
Nauda ceļā	108.0	119.1
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	74.4	76.2
Saistības pret rezidentu MFI	164.1	197.0
Pasīvi pavisam	10 048.1	10 346.4
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>458.6</i>	<i>473.1</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).